

CARMINA BURANA

Rumon Gamba, hljómsveitarstjóri
Hallveig Rúnarsdóttir, einsöngvari
Mark Tucker, einsöngvari
Jón Svavar Jósefsson, einsöngvari
Óperukórinn og Gradualekór Langholtskirkju

**SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS**

2009/10

aðalstyrktaraðilar

BORGUN

Morgunblaðið

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

.....
Tónleikar í Háskólabíói 11. og 12. febrúar 2010 kl. 19:30
.....

Rumon Gamba, hljómssveitarstjóri
Hallveig Rúnarsdóttir, Mark Tucker, Jón Svavar Jósefsson, einsöngvarar
Óperukórinn (Garðar Cortes, kórstjóri)
Gradualekór Langholtskirkju (Jón Stefánsson, kórstjóri)

.....
CARMINA BURANA
.....

Maurice Ravel

Bolero (1928)

Alexander Borodin

Dansar frá Polovetsíu (1869–87)

Hlé

Carl Orff

Carmina Burana (1936)

Forsjón, drottning heimsins

I. Vor

II. Á kránni

III. Hirð ástarinnar

Blansiflór og Helena

Forsjón, drottning heimsins

RÁS 1

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á Rás 1 og síðan aðgengilegir í fjórar vikur á www.ruv.is

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum á meðan tónleikum stendur.

Rumon Gamba nam við Konunglegu tónlistar-akademíuna í London undir handleiðslu Colin Metters. Hann hefur komið fram sem gestastjórnandi með flestum helstu hljómsveitum Bretlandseyja og hefur starfað með fjölda þekktara hljómsveita á meginlandinu, m.a. Fílharmoníusveitinni í München, Útvarpshljómsveitinni í Berlín og Sinfóníuhljómsveitinni í Barcelona. Hann hefur einnig stjórnað Sinfóníuhljómsveitunum í Toronto, Sydney, Melbourne og Tókýó, sem og Fílharmoníuhljómsveitinni í New York. Hann þreytti frumraun sína við Ensku þjóðaróperuna vorið 2008 í *Candide*

eftir Leonard Bernstein. Hann tók við stöðu aðalstjórnanda NorrlandsOperan sinfóníuhljómsveitarinnar í Svíþjóð í júlí 2009.

Rumon er sammingsbundinn Chandos-útgáfunni og hefur hljóðritað fjölda hljómdiska með Fílharmoníusveit Breska ríkisútvarpsins. Hljómdiskar hans og Sinfóníuhljómsveitar Íslands hafa hlotið afbragðs dóma víða um heim, og í desember 2008 var fyrsti diskurinn í fyrirhugaðri röð hljómsveitarverka eftir Vincent d'Indy tilnefndur til hinna virtu Grammy-verðlauna. Rumon hefur gegnt stöðu aðalhljómsveitarstjóra og listræns stjórnanda Sinfóníuhljómsveitar Íslands frá því í september 2002 en mun láta af því starfi í júní 2010.

Hallveig Rúnarsdóttir hóf söngnám hjá Sigurði Demetz árið 1991. Hún lærði hjá Rut L. Magnússon við Tónlistarskólann í Reykjavík og Theresu Goble við Guildhall School of Music and Drama í Lundúnum. Hallveig söng hlutverk Fiordiligi í *Così fan tutte* eftir W. A. Mozart hjá Óperustúdíói Austurlands og hlutverk Jane í *Happy End* eftir Kurt Weill hjá Sumaróperu Reykjavíkur. Hjá Íslensku óperunni hefur hún sungið hlutverk Echo í *Ariadne auf Naxos* eftir Richard Strauss og Giannettu í *Ástardrykknum* eftir Donizetti.

Hallveig hefur komið fram sem einsöngvari víða um heim, og sungið einsöng í kirkjulegum verkum t.d. í Hallgrímskirkju, Áskirkju og Vídalínskirkju. Með SÍ hefur Hallveig sungið sópranhlutverkið í verki Richards Einhorn, *Voices of Light*, hlutverk Serviliu í *La clemenza di Tito* eftir Mozart og kantötu nr. 51 eftir J. S. Bach, *Jauchzet Gott in allen Landen*.

Hallveig hefur sungið sópranhlutverkið í *Carmina Burana* með söngsveitinni Fílharmóníu í tvígang, fyrst undir stjórn Olivers Kentish og síðar Magnúsar Ragnarssonar og svo með Kammerkór Austurlands í fyrra þar sem Kári Þormar hélt um stjórnvölinn. Hallveig hefur verið virk í flutningi nýrrar tónlistar og hefur frumflutt mörg ný íslensk verk. Hún hefur einnig látið að sér kveða í flutningi barokktónlistar og er einn af stofnendum forntónlistarhópsins Rinascence.

Mark Tucker stundaði tónlistarnám í Cambridge og við Guildhall School of Music and Drama, og debúteraði í London með tónleikum í Purcell Room og Royal Festival Hall árið 1984. Tucker hefur sungið undir stjórn allra helstu barokkstjórnenda heims undanfarna áratugi. Hann fór með titilhlutverkið í *L'Orfeo* eftir Monteverdi í Queen Elizabeth Hall undir stjórn Philip Pickett, og hefur sungið Kvöldbætur Monteverdis (*Vespro 1610*) í Markúsarkirkjunni í Feneyjum með John Eliot Gardiner og Monteverdi-kórnum, og á Salzburgerháttíðinni með Nikolaus Harnoncourt.

Tucker hefur einnig komið fram í fjölda þekktra óperuhúsa, m.a. í Covent Garden (*Billy Budd*), Chatelet-leikhúsinu í París (*Mitridate* undir stjórn Christophe Rousset) og Torino (*Draumur á Jónsmessunótt*). Hann hefur margoft komið fram á tónleikum með Vladimir Ashkenazy, m.a. í *Stríðssálumessu* Brittens og í *Draumi Gerontiusar* ásamt hljómsveit Sesseljuakademiunnar í Róm. Þá frumfluttu þeir Ashkenazy og Tucker í sameiningu ljóðaflokkinn *Vek Moy* eftir Rodion Schedrin. Mark Tucker söng áður með SÍ vorið 2008 í *Missa solemnis* eftir Beethoven.

GRADUALEKÓR LANGHOLTSKIRKJU

Gradualekór Langholtskirkju tók til starfa 1991. Kórfélagar eru á aldrinum 14-18 ára og margir þeirra eru langt komnir í tónlistarnámi. Verkefnaval kórsins spannar verk frá barokktónlist til erfiðra nútímaverka. Hann hefur vakið sérstaka athygli fyrir hve auðveldlega og með mikilli gleði hann flytur erfið nútímaverk. Kórinn hefur gefið út fimm geislaplötur og söng einnig með Sinfóníuhljómsveit Íslands á hljómdiski sem Chandos-fyrirtækið gaf út með verkum eftir Jón Leifs.

Kórinn hefur farið í tónleikaferðir til Danmerkur, Færeyja, Portúgal, Kanada og Finnlands. Sumarið 2003 var kórinn boðinn í tónleikaferð til Finnlands þar sem hann var gestur á Sympatti kórahátíðinni, einn fimm kóra úr fjórum heimsálfum. Sumarið 2009 tók kórinn þátt í alþjóðlegu tónlistarkeppninni í Olomouc í Tékklandi og hreppti silfurverðlaun í flokki afburða æskukóra og gullverðlaun í flokki kirkjutónlistar.

Jón Svavar Jónsson fæddist á Akureyri árið 1977. Hann útskrifaðist með burtfararprófi frá Tónlistarskóla Garðabæjar undir leiðsögn Snæbjargar Snæbjarnardóttur 2003. Hann hélt þaðan til Vínarborgar og nam söng í einkakennslu hjá Helenu Karusso og síðar Ralf Döring sem varð söngkennari Jóns er hann hlaut inngöngu árið 2005 í óperudeild Universitát für Musik und darstellende Kunst Wien, en þaðan útskrifaðist hann sumarið 2007.

Jón hefur sótt fjölda námskeiða í söng og sviðslistum á Íslandi, í Belgíu og Austurríki og hefur haldið marga einsöngstónleika á Íslandi og víðar. Jón Svavar söng hlutverk Guglielmos í *Così fan tutte* eftir W. A. Mozart vorið 2008 í óperustúdíói Íslensku óperunnar. Hann er nú liðsmaður Óp-hópsins sem starfar í samvinnu við Íslensku óperuna og stendur þar fyrir umfangsmiklu tónleikahaldi.

ÓPERUKÓRINN Í REYKJAVÍK

Óperukórinn hefur skapað sér sterkan sess í íslensku tónlistarlífi og hefur hlotið mikið lof gagnrýnenda og áheyrenda fyrir söng á undanförunum árum. Garðar Cortes stofnaði kórinn árið 1973 og hefur stjórnað honum frá upphafi frá 1973 til 1978 sem Kór Söngskólans í Reykjavík, 1979-2003 sem Kór Íslensku óperunnar og nú sem Óperukórnum í Reykjavík

Kórinn hefur staðið að umfangsmiklu tónleikahaldi, farið í tónleikaferðir innan- og utanlands og sungið með Sinfóníuhljómsveit Íslands. Hann hefur mannað öll verkefni á óperusviði Íslensku óperunnar frá upphafi til 2004, á þriðja tug talsins, og tekið þátt í nokkrum uppfærslum í Þjóðleikhúsinu. Kórinn hefur farið í tónleikaferðir víða um Evrópu og í tvígang hefur hann sungið á aðalsviði Carnegie Hall í New York, *Elía* eftir Mendelssohn árið 2004 og *Carmina Burana* eftir Carl Orff árið 2008.

Meðal hlutverka kórsins á sviði má nefna *Don Giovanni*, *Brúðkaup Figarós*, *La traviata*, *Il trovatore*, *La Bohème* og *Hollendinginn fljúgandi*. Þá hafa komið út á hljóm-diskum m.a. Sálumessa Verdis og 9. sífónía Beethovens þar sem kórinn syngur með Sinfóníuhljómsveit Íslands.

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Bolero eftir Ravel hljómaði fyrst í Ríkisútvarpinu í september 1943, leikið af hljómplötu. Á tónleikum var það frumflutt í Háskólabíói 1966 af SÍ undir stjórn Bohdans Wodiczko, en aðrir sem hafa flutt verkið með SÍ eru m.a. Jean-Pierre Jacquillat, Osmo Vänskä, Michel Tabachnik, Keri-Lynn Wilson, og síðast Rumon Gamba.

MAURICE RAVEL

Bolero

Maurice Ravel (1875–1937) á að hafa sagt: „Ég hef samið eitt meistaraverk, og það er *Bolero*. Því miður er engin tónlist í því“. Í raun hitti tónskáldið hér naglann á höfuðið, því að hið músíkalska innihald verksins er ekki upp á marga fiska. Það samanstendur í rauninni aðeins af síendurteknum rytma sneriltrommunnar og einföldu stafi sem er endurtekið aftur og aftur í sautján mínútur. Snilld verksins felst einmitt í því að Ravel tekst að byggja upp spennu gegnum stigvaxandi dýnamík og síbreytilega hljóðfæranotkun, án þess að hlustandinn verði nokkurn tímann leiður á því sem fyrir eyru ber.

Ravel samdi *Bolero* samkvæmt beiðni ballettdansmeyjunnar Idu Rubinstein, sem langaði að semja dans við spænska tónlist. Upphaflega vildi hún að Ravel útsetti fyrir sig píanólög eftir Albeniz, en þegar útgefandinn synjaði þeim leyfis tók Ravel sig til og samdi sitt eigið verk í staðinn. *Bolero* er spænskur dans sem naut gríðarlegra vinsælda á 19. öld og er löngu orðinn hluti af þjóðardanshefðum Andalúsíu og Kastilíu. Verkið hefst á „ekta“ bolero-rytma, og smám saman bætast hljóðfærin við, eitt af einu með laglínuna, og alltaf fjölgar í hópnum þar til öll hljómsveitin leikur af fullum krafti. Sagan segir að eftir frumflutninginn hafi kona komið að máli við Ravel og sagt: „Þetta nýja verk er hreinasta brjálæði!“ Tónskáldið svaraði: „Þá hafið þér skilið það fullkomlega!“

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Sinfóníuhljómssveit Íslands hefur margoft flutt dansa Borodins, fyrst í Þjóðleikhúsinu árið 1955 undir stjórn Victors Urbancic. Róbert A. Ottósson og Páll P. Pálsson stjórnðu verkinu einnig margoft, og Garðar Cortes var við stjórnvölinn þegar Kór Íslensku óperunnar flutti dansana með Sí árið 1998.

ALEXANDER BORODIN

Dansar frá Polovetsú

Tónlist Alexanders Borodin (1833–1887) heyrir ekki oft á Vesturlöndum en á sinni tíð var hann eitt merkasta tónskáld Rússlands og naut mikillar virðingar. Hann lærði tónlist frá unga aldri en tók doktorspróf í efnafræði og stundaði rannsóknir jafnhliða tónsmíðunum. Hann samdi í frístundum og samdi fjölda verka, meðal annars þrjár sinfóníur, tvo strengjakvartetta og óperuna *Ígor prins*. Hann hóf að vinna að henni árið 1869 og var enn með hana í smíðum þegar hann lést 18 árum síðar. Þá höfðu dansarnir úr öðrum þætti þegar verið fluttir opinberlega og aðeins átti eftir að ljúka við þann þriðja; Nikolai Rimskíj-Korsakoff og Alexander Glasúnoff tóku það hlutverk að sér og *Ígor prins* var fluttur í fyrsta sinn 1890.

Í óperunni segir af því þegar borgin Puitvil, þar sem Ígor prins hefur aðsetur sitt, var hertekin af Polovtsum, uppivöðslusömum hirðingjaflokki, árið 1185. Polovtsar komu frá norðvestur-Asíu og höfðu sterk ítök í suðurhluta Rússlands á 12. og 13. öld. Ígor prins og Vladimir sonur hans eru teknir til fanga, en Kontsjak fursti ber virðingu fyrir prinsinum og biður þegna sína að stíga dans prinsinum til skemmtunar.

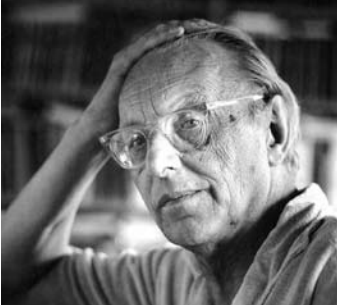
Dansasyrpan úr óperu Borodins náði fyrst verulegri hylli á Vesturlöndum þegar ballettstjórinn Sergej Diaghilev setti hana á efnisskrá sína í París vorið 1909. Vinsældirnar hafa að því er virðist aukist stöðugt, því að ekki er nóg með að sótt hafi verið í sjóð Borodins fyrir Broadway-söngleiki (lagið *Strangers in Paradise* úr söngleiknum *Kismet* er byggt á einum dansinum), heldur hafa hendingar hans einnig hljómað í *Simpsons*-þáttum, Playstation-leiknum *Sword of Etheria*, og þannig mætti lengi telja.

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Carmina Burana hefur margoft heyrst á Íslandi í flutningi hinna ýmsu kóra, en *Sí* hefur fjórum sinnum áður staðið fyrir flutningi þess, fyrst með Háskólakórnum og Filharmóníu árið 1975. Árið 1986 söng Kór ÍÓ verkið undir stjórn Klauspeters Seibel, og Pólyfónkórinn tveimur árum síðar undir stjórn Ingólfs Guðbrandssonar. Jón Stefánsson stýrði flutningi verksins árið 1993. *Carmina Burana* heyrðist fyrst á Íslandi vorið 1960 undir stjórn Róberts A. Ottóssonar, og léku þá með um 50 manns úr *Sí*.

CARL ORFF

Carmina Burana

Í Ríkisbókasafninu í München er að finna handrit upp á 119 síður, skrifað á fyrri hluta 13. aldar. Þetta handrit hefur um langt skeið verið nefnt *Carmina Burana*, sem er latína og þýðir Söngvar frá Bæjaralandi, og það hefur að geyma yfir 250 kvæði um ástir og örlög, drykkju og lífsnautnir. Það var margt sem flaug gegnum huga farandklerka á miðöldum, goliardanna svonefndu sem flökkudu úr einu þorpi í annað og sungu um lífsins lystisemdir, ýmist á latínu eða miðaldarþýsku. Fæst af því átti erindi í guðsorðabækur en til allrar hamingju hafa textarnir varðveist í nokkrum handritum sem gefa dýrmæta innsýn í horfinn heim.

Kvæðin komu fyrst fyrir almenningssjónir árið 1847, og tæpri öld síðar kveiktu þau í ímyndunarafli þýsks tónskálds sem hafði fram að því samið fátt sem verulegt bragð var að. Carl Orff (1895–1982) ritaði útgefanda sínum himinlifandi eftir frumflutninginn á *Carmina Burana* í Frankfurt sumarið 1937: „Þið megið eyðileggja allt sem ég hef hingað til samið, og sem þið hafið því miður gefið út á prenti eftir mig. Með *Carmina Burana* hefst hinn eiginlegi tónsmíðaferill minn.“

Orff var rösklega fertugur að aldri, hafði lært á ýmis hljóðfæri sem barn en var að mestu sjálfærður í tónsmíðum. Hann hafði samið þó nokkur tónverk, gert athyglisverðar útsetningar af verkum barokkmeistara sem höfðu verið grafin úr gleymsku, en var einnig með puttann á púlsinum þegar kom að nýjustu hræringum í heimi tónlistarinnar; hann útsetti til dæmis fyrri *Kammersinfóníu* Arnolds Schönberg fyrir fjórhent pianó. Það að hann skuli hafa slegið í gegn í Þýskalandi árið 1937 er kannski engin tilviljun. Af heimildum að dæma var hann reiðubúinn að tefla með pólitíska sannfæringu sína þegar þess var krafist; hann var einn af riflega 40 þýskum höfundum sem gerðu nýja tónlist við *Draum á Jónsmessunótt* þegar leikhúsmúsík gyðingsins Mendelssohns þótti ekki lengur brúkleg. Amma Orffs var gyðingur en þá staðreynd tókst honum að fela fyrir nasistum; að heimsstyrjöldinni afstaðinni gerði hann lítið úr pólitísku starfi sínu og þóttist jafnvel hafa unnið fyrir andspyrnuhreyfinguna Hvítu rósina, en fræðimönnum reyndist auðvelt að afsanna þá staðhæfingu. En *Carmina Burana* fór sína sigurgöngu um heiminn þrátt fyrir það; að síðustu óperum Richards Strauss undanskildum er þetta eina tónverkið sem varð til í þúsundaráriki Hitlers sem hefur allar götur síðan átt sinn sess á tónleikaskráum um víða veröld.

Enda er óumdeilanlegt að með *Carmina Burana* hitti Orff á sannkallaða draumaformúlu. Hann leitar í fornan tónlistararf og semur laglínur sem minna ýmist á munkasöng miðalda eða ævagömul þjóðlög. Í stað dúr og moll notar hann kirkju-töntegundir og hendingarnar hafa takmarkað tónsvið, hringsóla stundum um örfáa tóna sem gefur þeim seiðandi blæ. Melódískt innihaldið einkennist af naumhyggju en rytmísk uppbygging verksins er ágeng og kraftmikil. Stór slagverkssveit og tveir flyglar gefa tónlistinni sterkan drifkraft og í hljóðfæraálinu er líka að finna vísbendingar um helsta áhrifavald Orffs þegar kom að því að finna miðaldaáhrifunum ferskan blæ. Í *Brúðkaupinu* (*Les nocces*, 1917–23) notar Ígor Stravinskíj kór, fjögur píanó og slagverk til að gefa fornum rússneskum þjóðlagabrotum nútímalegan búning, og ótal margt í *Carmina Burana* kallast á við verk Stravinskíjs beint eða óbeint.

Orff skiptir verki sínu í þrjá stóra hluta – *Vor, Á kránni, Hirð ástarinnar* – sem hann ramar inn með völdugum upphafs- og lokakórnum um hið fallvalta gæfuhjól, *O Fortuna*. Þættirnir um vorkomuna eru ljúfir og glaðværir; hringdansar eru stignir, stundum í óreglulegum rytma svo minnir á Stravinskíj, og oft með þjóðlegum blæ. Aðeins karlanir fá aðgöngu að kránni. Hér er karlakórinn í forgrunni ásamt einsöngvurunum, tenór sem tekur að sér hlutverk steikta svansins, og barítón í hlutverki ölvaðs prests sem tekur holdsins lystisemdir fram yfir göfgun andans. Í þriðja hlutanum, *Hirð ástarinnar*, koma sópran- og barnaraddir meira við sögu. Sópransöngkonan syngur einlægasta kafla verksins, hjartnæma sönginn *In trutina*, og gefur sig að lokum ástarbrímanum á vald (*Dulcissime*).

Orff tókst aldrei aftur að semja verk sem náði slíkri alþýðuhylli og *Carmina Burana*. Þó samdi hann framhald verksins í tveimur þáttum: *Catulli Carmina* (Söngvar Katúllusar, 1943) og *Trionfo di Afrodite* (Sigur Afróditu, 1951), auk fjölda leikhúsverka af ýmsum toga. Þá eyddi hann stórum hluta ferilsins í að þróa tónlistarkennslu fyrir börn; þrátt fyrir allt er *Orff-Schulwerk* hugsanlega merkasta framlag Orffs til tónlistarinnar. Og *Carmina Burana* heldur áfram að hrífa hverja kynslóðina á fætur annarri, hvort sem er í tölvuleikjum (*Final Fantasy VII*), sjónvarpsþáttum (*X Factor, The Simpsons*) eða kvikmyndum (*The Doors, Jackass: The Movie*). Þessi kraftmikli kokteill fornra hendinga í símfónískum búningi virðist á góðri leið með að verða stærsti smellur klassískrar tónlistar á 20. öld, hvað svo sem segja má tónskáldinu sjálfu til lofs eða lasts.

Fljúgðu á vængjum vindsins til föðurlandsins
þú ættjarðarsöngur okkar, þangað sem við frjállega sungum þig,
þar sem við vorum svo frjáls saman.
Þar undir heitum himni er loftið fullt af sælu,
þar við nið hafsins blunda fjöllin í skýjum.

Þar skín sólin svo bjart, heimafjöllin eru böðuð birtu,
í dölum blómstrar rósín stórkostlega
og næturgalarnir syngja í grænum skógum og sætur vínviður grær.
Þar var frjállegri söngur fyrir þig.
Fljúgðu þangað.

Syngið söngva til dýrðar furstanum! Syng!
Hyllið styrk og hugrekki furstans. Hyll!
Dýrðlegi fursti! Fursti! Dýrðlegur er furstinn okkar.
Með dýrðarljóma sínum jafnast furstinn á við sólina
Enginn jafnast á við furstann!

Þeir hylla furstann sinn. Hylla furstann.
Syngið söngva til dýrðar furstanum. Syngdu!
Hyllið örlæti, hyllið mildi. Hylltu!
Furstinn er skelfilegur óvinum sínum.
Furstinn okkar! Hver er svo dýrðlegur sem furstinn, hver?

Með dýrðarljóma sínum jafnast furstinn á við sólina.
Furstinn jafnast á við dýrð forfeðranna.
Furstinn okkar, Kotsjak fursti.
Hann jafnast á við dýrð forfeðranna,
hinn ógnandi fursti, Kotsjak fursti.

Sigurður Þórðarson þýddi

Fortuna Imperatrix Mundi**1. O Fortuna**

O Fortuna!
 Velut luna
 statu variabilis,
 semper crescis
 aut decrescis;
 vita detestabilis
 nunc obdurat
 et tunc curat
 ludo mentis aciem,
 egestatem,
 potestatem
 dissolvit ut glaciem.

Sors immanis
 et inanis,
 rota tu volubilis,
 status malus,
 vana salus
 semper dissolubilis,
 obumbrata
 et velata
 michi quoque niteris;
 nunc per ludum
 dorsum nudum
 fero tui sceleris.

Sors salutis
 et virtutis
 michi nunc contraria,
 est affectus
 et defectus
 semper in angaria.

Forsjón, drottning heimsins**1. Ó, forsjón**

Ó, forsjón!
 Líkt og tunglið
 ertu síhverful,
 ýmist vaxandi
 eða minnkandi.
 Andstyggilegt líf:
 fyrst undir ofríki
 og svo mildað
 eins og verkast vill,
 fátækt
 og ríkidómur
 bráðna sem ís.

Voldugt
 og innantómt
 snýst þú gæfuhjól,
 fullt illkvittni.
 Velferð er hégómi
 sem gufar ætíð upp.
 Hulið skuggum
 og dulum
 hrjáirðu einnig mig.
 Í þessum leik
 bera ég bak mitt
 hamsleysi þínu.

Jafnt í heilsu
 sem dyggð
 er forsjónin mér andsnúin,
 ég er útkeyrður
 og sligaður
 í eilífum þrældómi.

Hac in hora
sine mora
corde pulsum tangite;
quod per sortem
sternit fortem,
mecum omnes plangite!

2. Fortune plango vulnera

Fortune plango vulnera
stillantibus ocellis
quod sua michi munera
subtrahit rebellis.
Verum est, quod legitur,
fronte capillata,
sed plerumque sequitur
Occasio calvata.

In Fortune solio
sederam elatus,
prosperitatis vario
flore coronatus;
quicquid enim florui
felix et beatus,
nunc a summo corruui
gloria privatus.

Fortune rota volvitur:
descendo minoratus;
alter in altum tollitur;
nimis exaltatus
rex sedet in vertice
caveat ruinam!
nam sub axe legimus
Hecubam reginam.

Svo nú skal
án tafar
snerta titrandi strengi.
Hvar sem forsjoninni
lystur niður
skulu allir grata með mér!

2. Ég græt benjar gæfunnar

Ég græt benjar gæfunnar
með tár í augum,
því þær gjafir sem hún færði mér
hrifsaði hún til baka.
Sannlega stendur skrifað
að hún sé fagurhærð
en er grípa þurfi tækifærið
sé hún sköllótt.

Í hásaeti gæfunnar
sat ég hreykinn,
hinum fjölskrúðugustu
blómum krýndur.
Þó ég hafi dafnað vel
hamingjusamur og blessaður
fell ég nú úr sessi
rúinn dýrð.

Gæfuhjólið snýst:
ég fell í skömm,
öðrum er hreykt hátt.
Allt of hátt
situr konungur í hásaeti.
Megi hann óttast tortímingu!
Því undir öxlinum stendur skrifað
nafn Hekúbu drottningar.¹

¹ Hekúba var drottning Tróju. Að loknu Trójustríðinu endaði hún ævina sem þræll Grikkja.

PRIMO VERE

3. Veris leta facies

Veris leta facies
mundo propinatur,
hiemalis acies
victa iam fugatur,
in vestitu vario
Phebus principatur,
nemorum dulcisono
que cantu celebratur.

Flore fusus gremio
Phebus novo more
risum dat, hoc vario
iam stipata flore.
Zephyrus nectareo
spirans in odore.
Certatim pro bravo
curramus in amore.

Cytharizat cantico
dulcis Philomena,
flore rident vario
prata iam serena,
salit cetus avium
silve per amena,
chorus promit virginum
iam gaudia millena.

VOR

3. Gleðiríkt andlit vorsins

Gleðiríkt andlit vorsins
brosir við heiminum.
Harður veturinn flýr
með skott milli fóta.
Skrýddur litadýrð
drottinnar Föbus² yfir ríki sínu.
Ljúfum rómi syngur
skógurinn honum lof.

Í fangi Flóru³ hvíllir
Föbus enn á ný,
brosandi, litskrúðugum
blómum skrýddur.
Zefýr⁴ andar
nektarþrungnum blæ.
Keppumst um
verðlaun ástarinnar!

Hörpu líkum rómi syngur
hin ljúfa svala⁵.
Í blómáfjöld
kætast engin.
Fuglaskari hefur sig
til flugs yfir þýðan skóg.
Meyjakór lofar
þúsundfaldri sælu.

² Föbus vísar til gríska guðsins Appolós – guðs sólarinnar.

³ Flóra var rómversk gyðja gróandans og vorsins.

⁴ Zefýr var hinn gríska guð vestanvinda og vorsins.

⁵ Philomena var goðsöguleg persóna sem guðirnir breyttu í svölu.

4. Omnia sol temperat

Omnia sol temperat
purus et subtilis,
novo mundo reserat
faciem Aprilis,
ad amorem properat
animus herilis
et iocundis imperat
deus puerilis.

Rerum tanta novitas
in solempni vere
et veris auctoritas
jubet nos gaudere;
vias prebet solitas,
et in tuo vere
fides est et probitas
tuam retinere.

Ama me fideliter,
fidem meam nota:
de corde totaliter
et ex mente tota
sum presentialiter
absens in remota,
quisquis amat taliter,
volvitur in rota.

5. Ecce gratum

Ecce gratum
et optatum
Ver reducit gaudia,
purpuratum
florete pratum,
Sol serenat omnia.

4. Allt vermir sólin

Allt vermir sólin,
hreinn og mild,
opinberar nýjum heimi
andlit apríl.
Til ásta örvast
mannsins sál
og yfir gleðinni ríkir
bernskur guð.

Öll þessi endurfæðing
í gleði vorsins
og vorsins krafti
býður okkur að gleðjast.
Hún sýnir okkur kunnar slóðir
og í vori þínu
er þér rétt og skylt
að halda þínu.

Elska mig staðfastlega,
sjá hve ég er trúr:
af öllu hjarta mínu
og allri sálu minni
er ég með þér
jafnvel þótt ég sé víðs fjarri.
Hver sá sem elskar svo heitt
snýst á gæfuhjólinu.

5. Sjá geðþekkt vorið

Sjá, geðþekkt
og langþráð
vorið færir gleði á ný.
Fjólublá
skryðast engin.
Sólin lýsir allt upp.

Iamiam cedant tristia!
Estas redit,
nunc recedit
Hyemis sevitia.

Iam liquescit
et decrescit
grando, nix et cetera;
bruma fugit,
et iam sugit
Ver Estatus ubera;
illi mens est misera,
qui nec vivit,
nec lascivit
sub Estatus dextera.

Gloriantur
et letantur
in melle dulcedinis,
qui conantur,
ut utantur
premio Cupidinis:
simus jussu Cypridis
gloriantes
et letantes
pares esse Paridis.

Nú er sorgum lokið!
Sumarið snýr aftur.
Nú dregur úr
heljartökum vetrar.

Nú bráðna
og hverfa
ís, snjór og annað,
vetur flýr
og nú sýgur
vorið brjóst sumars.
Blauður er sá
sem hvorki lifir
né girnist
í ríki sumarsins.

Þau fagna
og gleðjast
í sætleik hunangs
sem leitast við
að njóta
launa Kúpíðs⁶:
að skipun Afródítu⁷
skulum við fagna
og gleðjast yfir að vera
jafnokar París⁸.

6 Cupid (einnig kallaður Amor) var rómverski ástarguðinn og jafngilti hinum gríska Erosi.

7 Hér er vísað til kýpversku ástargyðjunnar Afródítu.

8 París frá Tróju var dauðlegur maður sem fékk að skera úr um það hver gyðjanna væri fegurst: Hera, stríðsgyðjan Pallas Aþena eða ástargyðjan Afródíta, sem hann lýsti fegursta eftir að hún beraði sig fyrir honum. Að launum veitti Afródíta honum ástir Helenu hinnar fögru (sem síðar leiddi til Trójustríðsins).

Uf dem anger

6. Tanz

7. Floret silva nobilis

Floret silva nobilis
floribus et foliis.

Ubi est antiquus
meus amicus?
Hinc equitavit.
Eia, quis me amabit?

Floret silva undique.
Nah min Gesellen ist mir we.

Gruonet der Walt allenthalben,
wa ist min Geselle also lange?
Der ist geriten hinnen.
O wi, wer sol mich minnen?

8. Chramer, gip die varwe mir

Chramer, gip die Varwe mir,
die min Wengel roete,
damit ich die jungen Man
an ir Dank der Minnenliebe noete.
Seht mich an,
jungen Man!
Lat mich iu gevallen!

Minnet, tugentliche Man,
minnecliche Frouwen!
Minne tuot iu hoch Gemout
unde lat iuch in hohen Eren schouwen.
Seht mich an
jungen Man!
Lat mich iu gevallen!

Á enginu

6. Dans

7. Hinn eðli skógur springur út

Hinn eðli skógur springur út
í blóma- og laufskrúði.

Hvar er sá sem
ég unni forðum?
Hann er riðinn burt.
Eia! Hver vill elska mig?

Gervallur skógurinn springur út.
Ég sakna elskhuga míns.

Gervallur skógurinn grænkar.
Hvað tefur elskhuga minn?
Hann er riðinn burt.
Æ mig auma! Hver vill elska mig?

8. Kaupmaður, gef mér lit

Kaupmaður, gef mér lit,
til að rjúða í kinnar mínar
svo ég geti fengið unga menn
nauðuga viljuga til að elska mig.
Líttu á mig,
ungi maður!
Lof mér að þóknast þér!

Elskaðu, góði maður
konur sem eru ástar verðar!
Ást auðgar anda þinn
og heldur þér í góðum metum.
Líttu á mig
ungi maður!
Lof mér að þóknast þér!

Wol dir, Werit, daz du bist
also freudenriche!
Ich will dir sin undertan
durch din Liebe immer sicherliche.
Seht mich an,
jungen Man!
lat mich iu gevallen!

9. Reie

Swaz hie gat Umbe,
daz sint alles Megede,
die wellent an Man
allen disen Sumer gan!

Chume, chum, Geselle min,
ih enbite harte din.

Suzer rosenvarwer Munt,
chum un mache mich Gesunt.

Swaz hie gat Umbe,
daz sint alles Megede,
die wellent an Man
allen disen Sumer gan!

10. Were diu werlt alle min

Were diu Werlt alle min
von deme Mere unze an den Rin
des wolt ih mih darben,
daz diu Chunegin von Engellant
lege an minen Armen.

Lof sé þér, veröld,
svo gleðirikri!
Ég mun vera þér trú
vegna ástar þinnar.
Líttu á mig,
ungi maður!
Lof mér að þóknast þér!

9. Hringdans

Þær sem stíga hringdans
eru upp til hópa yngismeyjar.
Þær ætla að vera karlmannslausar
í allt sumar!

Komdu, komdu, ástin mín.
Ég þrái þig.

Sæti rósrauði munnur,
komdu og læknaðu mig.

Þær sem stíga hringdans
eru upp til hópa yngismeyjar.
Þær ætla að vera karlmannslausar
í allt sumar!

10. Ef allur heimurinn væri minn

Ef allur heimurinn væri minn
milli sjávar og Rínar
myndi ég neita mér um hann
fyrir Englandsdrottningu
hvílandi í faðmi mér.

IN TABERNA

11. Estuans interius

Estuans interius
ira vehementi
in amaritudine
loquor mee menti:
factus de materia,
cinis elementi
similis sum folio,
de quo ludunt venti.

Cum sit enim proprium
viro sapienti
supra petram ponere
sedem fundamenti,
stultus ego comparor
fluvio labenti,
sub eodem tramite
nunquam permanenti.

Feror ego veluti
sine nauta navis,
ut per vias aeris
vaga fertur avis;
non me tenent vincula,
non me tenet clavis,
quero mihi similes
et adiungor pravis.

Mihi cordis gravitas
res videtur gravis;
iocis est amabilis
dulciorque favis;
quicquid Venus imperat,
labor est suavis,
que nunquam in cordibus
habitat ignavis.

Á KRÁNNI

11. Ég brenn að innan

Ég brenn að innan,
logandi af heift.
Beiskjufullur
segi ég við hjarta mitt:
af efni skapaður,
úr dufti frumefnanna,
er ég sem lauf
á vængjum vinda.

Ef það er siður
viturra manna
að byggja sér
hús á bjargi
þá er ég fífl, líkt og
bylgjandi fljót
sem á leið sinni
tekur engum breytingum.

Mig rekur líkt og
stjórnlaust skip
og í forsal vinda er ég
eins og léttur fugl á flugi.
Fjötrar binda mig ekki,
lásar halda mér ekki.
Ég sækist í mér um líka
og geng í lið með óhræsum.

Þyngd hjarta míns
sligar mig.
Það er ánægjulegt að gantast
og sætara en hunang.
Hvað sem Venus⁹ krefst
er mér ljúft og skylt að veita.
Henni dvelst aldrei
í lötu hjarta.

⁹ Rómverska ástargyðjan.

Via lata gradior
more iuventutis
inplicor et vitiis
immemor virtutis,
voluptatis avidus
magis quam salutis,
mortuus in anima
curam gero cutis.

12. Cignus ustus cantat

Olim lacus colueram,
olim pulcher extiteram,
dum cignus ego fueram.

Miser, miser!
modo niger
et ustus fortiter!

Girat, regirat garcifer;
me rogos urit fortiter;
propinat me nunc dapifer,

Miser, miser!
modo niger
et ustus fortiter!

Nunc in scutella iaceo,
et volitare nequeo
dentes frendentes video:

Miser, miser!
modo niger
et ustus fortiter!

Ég geng hinn breiða veg
eins og ungdóms er síður.
Ég læt undan löstum
og hirði ekki um dyggð.
Ég sæki í holdsins lystisemdir
frekar en frelsun andans.
Sál mín er dauð
svo ég annast um holdið.

12. Söngur svansins á teininum

Eitt sinn lifði ég á vötnum.
Eitt sinn var ég fagur,
er ég var svanur.

Æ, mig auman!
Orðinn svartur
og krauma af krafti!

Matsveinninn snýr mér á teini.
Ég brenn af krafti á bálinu.
Þjónninn færir mig upp á fat.

Æ, mig auman!
Orðinn svartur
og krauma af krafti!

Nú ligg ég á fati
og flýg ei meir.
Ég sé glitta í tennur...

Æ, mig auman!
Orðinn svartur
og krauma af krafti!

13. Ego sum abbas

Ego sum abbas Cucaniensis
et consilium meum est cum bibulis,
et in secta Decii voluntas mea est,
et qui mane me
quesierit in taberna
post vesperam
nudus egredietur,
et sic denudatus veste clamabit:
Wafna! Wafna!
Quid fecisti sors turpassi?
Nostre vite gaudia
abstulisti omnia!

14. In taberna quando sumus

In taberna quando sumus
non curamus quid sit humus,
sed ad ludum properamus,
cui semper insudamus.
Quid agatur in taberna
ubi nummus est pincerna,
hoc est opus ut queratur,
si quid loquar, audiatur.

Quidam ludunt, quidam bibunt,
quidam indiscrete vivunt.
Sed in ludo qui morantur,
ex his quidam denudantur
quidam ibi vestiuntur,
quidam saccis induuntur.
Ibi nullus timet mortem
sed pro Baccho mittunt sortem.

13. Ég er ábótinn

Ég er ábótinn í Nautnaklaustri¹⁰
og söfnuður minn er af drykkjurútum
og ég vil ganga í reglu Desíosar¹¹
og hver sá sem leitar mín
að morgni dags á kránni
mun að loknum aftantíðum
hrökklast út nakinn
og í því klæðlausa ástandi hrópa:
Vei þér! Vei þér!
Hvað hefurðu gert, grimma forsjón?
Þú sviptir mig
allri lífsgleði!

14. Samverustund á kránni

Þegar við erum á kránni
hugsum við ekki um forgengileikann
heldur flýtum okkur að leik
svo slær alltaf út svita.
Hvað gerist á kránni
þar sem peningar ráða
er efni í spurn,
svo leggið við hlustir.

Sumir voga, sumir drekka,
sumir hegða sér ósæmilega.
En af þeim sem voga
enda sumir klæðlausir,
sumir vinna sér klæðnað,
sumir klæðast sekkjum.
Hér óttast enginn dauðann
heldur kastar Bakkusi¹² teningum.

¹⁰ *Cucaniensis er goðsögulegt land allsnægta þar sem smjör drýpur af hverju strái og allt er í öfugmælastíl.*

¹¹ *Hér gæti verið átt við rómverska keisarann Desíos sem stundaði ofsóknir á kristnum kringum árið 250.*

Primo pro nummata vini,
ex hac bibunt libertini;
semel bibunt pro captivis,
post hec bibunt ter pro vivis,
quater pro Christianis cunctis
quinqües pro fidelibus defunctis,
sexies pro sororibus vanis,
septies pro militibus silvanis.

Octies pro fratribus perversis,
nonies pro monachis dispersis,
decies pro navigantibus
undecies pro discordantibus,
duodecies pro penitentibus,
tredecies pro iter agentibus.
Tam pro papa quam pro rege
bibunt omnes sine lege.

Bibit hera, bibit herus,
bibit miles, bibit clericus,
bibit ille, bibit illa,
bibit servis cum ancilla,
bibit velox, bibit piger,
bibit albus, bibit niger,
bibit constans, bibit vagus,
bibit rudis, bibit magus.
Bibit pauper et egrotus,
bibit exul et ignotus,
bibit puer, bibit canus,
bibit presul et decanus,
bibit soror, bibit frater,
bibit anus, bibit mater,
bibit ista, bibit ille,
bibunt centum, bibunt mille.

Fyrst drekka svallararnir
vínkaupmanninum skál,
aðra fyrir fangana,
þá þriðju fyrir lífið,
fjórðu fyrir kristindóminn,
fimmtu fyrir fallna trúmenn,
sjöttu fyrir lauslátu systurnar,
sjöundu fyrir skóggangsmennina,

áttundu fyrir siðspilltu bræðurna,
níundu fyrir tvístruðu munkana,
tíundu fyrir sæfarana,
elleftu fyrir þrasarana,
tólftu fyrir þá sem iðrast,
þrettánda fyrir ferðalangana.
páfa jafnt sem konungi full
drekka allir hömlulaust.

Húsfreyjan drekkur, húsbóndinn drekkur,
hermaðurinn drekkur, presturinn drekkur,
maðurinn drekkur, konan drekkur,
þjónninn drekkur með þernunni,
sá öri drekkur, letinginn drekkur,
hvítiginginn drekkur, svertinginn drekkur,
sá ráðsetti drekkur, flakkarinn drekkur,
heimskinginn drekkur, vitringurinn drekkur,
fátæklingurinn og sjúklingurinn drekka,
útlaginn og aðkomumaðurinn drekka,
dregurinn drekkur, gamalmennið drekkur,
biskupinn og djákinn drekka,
systirin drekkur, bróðirinn drekkur,
kerlingin drekkur, móðirin drekkur,
þessi drekkur, hinn drekkur,
hundrað drekka, þúsund drekka.

¹² *Rómverski guðinn Bakkus (sem og Diónýsos hinn gríski) var guð víns og ölvunar.*

Parum sexcente nummate
durant, cum immoderate
bibunt omnes sine meta.
Quamvis bibant mente leta,
sic nos rodunt omnes gentes
et sic erimus egentes.
Qui nos rodunt confundantur
et cum iustis non scribantur.

COUR D'AMOURS

15. Amor volat undique

Amor volat undique,
captus est libidine.
Iuvenes, iuencule
coniunguntur merito.

Siqua sine socio,
caret omni gaudio;
tenet noctis infima
sub intimo
cordis in custodia:
fit res amarissima.

16. Dies, nox et omnia

Dies, nox et omnia
michi sunt contraria;
virginum colloquia
me fay planszer,
oy suvenz suspirer,
plu me fay temer.

O sodales, ludite,
vos qui scitis dicite
michi mesto parcite,

Sex hundruð flórinur hrykkju
skammt, ef allir drykkju
hömlulaust úr hófi fram.
Í hversu mikilli gleði sem drukkið er
erum við þeir sem allir skammast yfir,
og því erum við allslausir.
Vei þeim sem bölvá okkur
og nöfn þeirra afmáð úr bók lífsins.

HIRÐ ÁSTARINNAR

15. Amor fer víða

Amor fer víða
á valdi ástríðunnar.
Yngismenn og -meyjar
rata saman réttilega.

Karlmannslausá stúlkan
fer á mis við alla gleði.
Hún felur myrka nóttina
innst inni
við hjartarætur.
Það eru ömurleg örlög.

16. Dagur, nótt og allt hvað er

Dagur, nótt og allt hvað er
leggst mér í mót.
Af meyjahjali
brest ég í grát
og styn mikinn
og verð, ofar öllu, hræddur.

Ó, þið spottið mig vinir.
Þið vitið ei hvað þið segðið.
Hlífið aumingja mér.

grand ey dolor,
attamen consulite
per voster honur.

Tua pulchra facies
me fay planszer milies,
pectus habet glacies.
A remender
statim vivus fierem
per un baser.

17. Stetit puella

Stetit puella
rufa tunica;
si quis eam tetigit,
tunica crepuit.
Eia!

Stetit puella
tamquam rosula;
facie splenduit,
os eius fioruit.
Eia!

18. Circa mea pectora

Circa mea pectora
multa sunt suspiria
de tua pulchritudine,
que me ledunt misere.

Manda liet, Manda liet
min Geselle chumet niet.

Tui lucent oculi
sicut solis radii,
sicut splendor fulguris
lucem donat tenebris.

Sorg mín er stór.
Ráðleggið mér í það minnsta,
allranáðarsamlegast.

Fegurð andlits þíns
grætir mig þúsundfalt.
Ís í hjarta þér.
Í sárabætur
myndi ég hressast
af kossi.

17. Stóð stúlka

Stóð stúlka
á rauðum kyrtli.
Ef strokið var yfir hann
skrjáfaði kyrtillinn.
Eia!

Stóð stúlka
sem lítil rós.
Stirndi af andliti
og munni í blóma.
Eia!

18. Að hjarta mér

Að hjarta mér
þrengja andköf
yfir fegurð þinni
er leikur mig grátt.

Elsku Manda, elsku Manda,
ástin mín kemur ekki.

Augu þín lýsa
sem geislar sólar,
sem leiftur eldingar
er lýsir upp myrkrið.

Manda liet, Manda liet,
min Geselle chumet niet.

Vellet deus, vallent dii
quod mente proposui:
ut eius virginea
reserassem vincula.

Manda liet, Manda liet,
min Geselle chumet niet.

19. Si puer cum puellula

Si puer cum puellula
moraretur in cellula,
felix coniunctio.
Amore suscescente
pariter e medio
avulso procul tedio,
fit ludus ineffabilis
membris, lacertis, labii.

20. Veni, veni, venias

Veni, veni, venias,
ne me mori facias,
hyrca, hyrce, nazaza,
trillirivos!

Pulchra tibi facies
oculorum acies,
capillorum series,
o quam clara species!

Rosa rubicundior,
lilio candidior
omnibus formosior,
semper in te glorior!

Elsku Manda, elsku Manda,
ástin mín kemur ekki.

Guð gefi, guðirnir gefi
það sem ég hef í huga:
að ég náí að leysa
meydóm hennar úr viðjum!

Elsku Manda, elsku Manda,
ástin mín kemur ekki.

19. Piltur og stúlka

Ef piltur á með stúlku
afvikna unaðsstund
eru samfarir þeirra góðar.
Ástin magnast,
milli þeirra
losnar um hömlur.
Hefst þá heimullegur leikur
í limum, leggjum, vörum.

20. Komdu, komdu, ó komdu

Komdu, komdu, ó komdu!
Ekki láta mig deyjja!
Hopp og hí, trallala!
Dillidó!

Fagurt er andlit þitt
blikid í augum þínum,
lokkar hárs þíns,
Ó hve dýrðlegur skapnaður!

Rósinni rauðari,
liljunnni hvítari,
öllu yndislegri,
alltaf skal ég dýrka þig!

21. In trutina

In trutina mentis dubia
fluctuant contraria
lascivus amor et pudicitia.
Sed eligo quod video,
collum iugo prebeo:
ad iugum tamen suave transeo.

22. Tempus es iocundum

Tempus es iocundum,
o virgines,
modo congaudete
vos iuvenes.

Oh, oh, oh,
totus floreo,
iam amore virginali
totus ardeo,
novus, novus amor est,
quo pereo.

Mea me confortat
promissio,
mea me deportat
negatio.

Oh, oh, oh...

Tempore brumali
vir patiens,
animo vernali
lasciviens.

Oh, oh, oh...

21. Á bláþræði

Á bláþræði tilfinninga minna
vega salt
lostafull ást og lítillæti.
En ég kýs það sem ég sé,
og legg háls minn undir okið,
gef mig ljúfu okinu á vald.

22. Gleðistund

Það er gleðistund.
Ó, yngismeyjar,
fagnið til samlætis
ungu mönnunum.

Ó, ó, ó,
Ég er að springa út!
Ég brenn allur af
ósnortinni ást!
Þessi nýja ást
er að gera út af við mig!

Mér til léttis
er loforð mitt.
Mér til hneisu
er afneitun mín.

Ó, ó, ó...

Að vetri
er maður þolinmóður.
Andblær vorsins
kveikir lostann.

Ó, ó, ó...

Mea mecum ludit
virginitas,
mea me detrudit
simplicitas.

Oh, oh, oh...

Veni, domicella,
cum gaudio,
veni, veni, pulchra,
iam pereo.

Oh, oh, oh,
totus floreo,
iam amore virginali
totus ardeo,
novus, novus amor est,
quo pereo.

23. Dulcissime

Dulcissime,
totam tibi subdo me!

Í mig hleypur gáski
hreinleikans.
Aftur af mér heldur
einfaldleikinn.

Ó, ó, ó...

Kom, frilla mín,
fagnandi.
Komdu, mín fagra,
ég dey!

Ó, ó, ó,
Ég er að springa út,
Ég brenn allur af
ósnortinni ást.
Þessi nýja ást
er að gera út af við mig!

23. Minn ljúfasti

Minn ljúfasti!
Ég gef þér mig alla!

Blanziflor Et Helena

24. Ave formosissima

Ave formosissima,
gemma pretiosa,
ave decus virginum,
virgo gloriosa,
ave mundi luminar,
ave mundi rosa,
Blanziflor et Helena,
Venus generosa!

Fortuna Imperatrix Mundi

25. O Fortuna

O Fortuna
velut luna
statu variabilis,
semper crescis
aut decrescis;
vita detestabilis
nunc obdurat
et tunc curat
ludo mentis aciem,
egestatem,
potestatem
dissolvit ut glaciem.

Blansiflór og Helena

24. Heill þér, fegurst meðal kvenna

Heill þér, fegurst meðal kvenna,
dýrmæti gimsteinn,
heill þér, afbragð meyja,
dýrðlega yngismær,
heill þér, ljós heimsins,
heill þér, rós heimsins,
Blansiflór og Helena¹³,
eðla Venus!

Forsjón, drottning heimsins

25. Ó, forsjón

Ó, forsjón!
Líkt og tunglið
ertu síhverful,
ýmist vaxandi
eða minnkandi.
Andstyggilegt líf:
fyrst undir ofríki
og svo mildað
eins og verkast vill,
fátækt
og ríkidómur
bráðna sem ís.

¹³ Hér er ástkonu ljóðmælanda jafnað við Helenu hina fögru og kvenhetju romantísku miðaldasögunnar um Flóris og Blansiflór.

Sors immanis
et inanis,
rota tu volubilis,
status malus,
vana salus
semper dissolubilis,
obumbrata
et velata
michi quoque niteris;
nunc per ludum
dorsum nudum
fero tui sceleris.

Sors salutis
et virtutis
michi nunc contraria,
est affectus
et defectus
semper in angaria.
Hac in hora
sine mora
corde pulsum tangite;
quod per sortem
sternit fortem,
mecum omnes plangite!

Voldugt
og innantómt
snýst þú gæfuhjól,
fullt illkvittni.
Velferð er hégómi
sem gufar ætíð upp.
Hulið skuggum
og dulum
hrjáirðu einnig mig.
Í þessum leik
bera ég bak mitt
hamsleysi þínu.

Jafnt í heilsu
sem dyggð
er forsjónin mér andsnúin,
ég er útkeyrður
og sligaður
í eilífum þrældómi.
Svo nú skal
án tafar
snerta titrandi strengi.
Hvar sem forsjóninni
lýstur niður
skulu allir gráta með mér!

Hjörvar Pétursson þýddi

Í aldanna rás hafa fjölmörg tónskáld ferðast frá Evrópu til Bandaríkjanna og dvalið þar um lengri eða skemmri tíma. Antonín Dvorák sigldi til New York til að taka við skólastjórstöðu, en Béla Bartók og Ígor Stravinskíj til að flýja ógnarstjórn nasista á fjórða áratug 20. aldarinnar. Verkin á efnisskrá SÍ 18. febrúar eiga það sameiginlegt að vera öll samin í Vesturheimi en þó eru þau eins ólík og hugsast getur.

Scherzo a la Russe eftir Stravinskíj er lítið skemmtistykki sem upphaflega var hugsað sem kvikmyndatónlist. Sellókonsert Dvoráks er sá vinsælasti sem saminn hefur verið fyrir hljóðfærið, fullur ástríðu og trega. Konsert fyrir hljómsveit eftir Béla Bartók er eitt glæsilegasta verk sinnar tegundar og þar fær hvert einasta hljóðfæri hljómsveitarinnar að láta ljós sitt skína.

Sæunn Þorsteinsdóttir sellóleikari hefur vakið verðskuldaða athygli fyrir leik sinn að undanfögnu og nú kemur hún í fyrsta sinn fram sem einleikari með SÍ. Hún lauk nýverið meistaraþráðu frá Juilliard og vann til verðlauna í hinni virtu Naumburg-sellókeppni í New York. Gagnrýnandi New York Times hrósaði henni sérstaklega fyrir töfrandi leik sinn og víst er að margir bíða spenntir eftir að heyra hana leika hinn tilfinningaþrungna konsert Dvoráks. Stjórnandi á tónleikunum er Susanna Mälkki, sem er ein þeirra kvenna sem lengst hefur komist á framabrotinu í sínu fagi. Hún hefur stjórnað Berlínarfílharmoníunni og Concertgebouw-hljómsveitinni í Amsterdam, og er aðalstjórnandi Ensemble Intercontemporain í París.

Þótt Hilary Hahn sé ung að árum hefur hún verið meðal fremstu fiðluleikara heims í meira en áratug. Hún lauk námi við Curtistónlistarháskólann 16 ára gömul og var þá þegar farin að koma fram með hljómsveitum austan hafs og vestan. Hún er á föstum samningi hjá Deutsche Grammophon, hlaut Grammy-verðlaunin í flokki einleiks-

konserta á síðasta ári auk þess sem Gramophone valdi hana tónlistarmann ársins. Þá kom hún fram á hátíðartónleikum í Vatíkaninu í tilefni áttæðisafmælis Benedíkts XVI páfa.

Á þessum tónleikum blása ferskir og ungir vindar. Auk þess sem Hilary Hahn leikur hinn glæsilega fiðlukonsert nr. 1 eftir Sergei Prokofiev, flytur SÍ sinfóníu nr. 39 eftir Mozart og sinfóníu nr. 5 eftir Schubert. Schubert var ekki nema nítján ára þegar hann samdi fimmtu sinfóníu sína, sem er heiðríkt og fjörugt verk þar sem melódísk gáfa tónskáldsins nýtur sín til fulls. Mozart var rétt rúmlega þrítugur þegar hann lauk við síðustu sinfóníur sínar í Vínarborg sumarið 1788, í miklum fjárkröggum og örvæntingarfullur um framtíðina. Margt í verki hans vísar fram á veginn og minnir á Töfraflautuna sem hann samdi þremur árum síðar en Schubert og Prokofiev líta fremur um öxl og eru „nýklassískir“ í besta skilningi þess orðs. Hljómsveitarstjóri á tónleikunum er Benjamin Shwartz, ungur stjórnandi sem vakið hefur verðskuldaða athygli og stjórnaði SÍ í bandarískri efnisskrá í fyrravetur með miklum glæsibrag.

Þetta er einstakt tækifæri til að sjá einn fremsta fiðluleikara heims í toppformi!

ÓPERUKÓRINN Í REYKJAVÍK

Stjórnandi: Garðar Cortes
Píanóleikari á æfingum:
Julian Hewlett

Anna Ingólfssdóttir
Anna Kristín Kristinsdóttir
Aron Axel Cortes
Ágúst Guðmundsson
Ásrún Davíðsdóttir
Baldur Óskarsson
Björg Birgisdóttir
Bragi Jónsson
Edda Björk Jónsdóttir
Elfa Dröfn Stefánsdóttir
Elisabet Waage
Elma Atladóttir
Finnur Sturluson
Fjóla Kristín Bragadóttir
Guðriður Þóra Gísladóttir
Guðrún Drífa Kristinsdóttir
Guðrún Lóa Jónsdóttir
Gunnar Haraldsson
Halla Marinósdóttir
Halldór Guðnason
Hilmar Nikulás Þorleifsson
Hlynur Andri Elsuson
Ingi H. Vilhjálmsson
Ingibjörg Ólafsdóttir
Jóhann Kristinsson
Jón Leifsson
Jón Ingi Stefánsson
Karen Dröfn Hafþórsdóttir
Karin Björg Torbjörnsdóttir
Kolbrún Ásgrímsdóttir
Kristinn Kristinsson
Kristveig Sigurðardóttir
Linda Lea Bogadóttir
Lovísa Sigfúsdóttir
Matthildur Matthíasdóttir
Olgeir Helgi Ragnarsson
Ólafur Frederiksen
Ólafur Sveinsson
Ósk Guðmundsdóttir
Pétur Pétursson

GRADUALEKÓR LANGHOLTSKIRKJU

Rannveig Pálsdóttir
Rúna Vala Þorgrímsdóttir
Salka Rún Sigurðardóttir
Sigríður Hrund Pétursdóttir
Sigríður Rósa Snorradóttir
Sigurbjörn Skarphéðinsson
Sigurður Oddgeir Sigurðsson
Sigurjón Guðmundson
Sigurlaug Jóna Hannesdóttir
Soffía H. Bjarnleifsdóttir
Soffía Smith
Soffía Stefánsdóttir
Steinvör Ágústsdóttir
Sven Scharmüller
Sæmundur B. Ingibjartsson
Theodóra Þorsteinsdóttir
Una Dóra Þorbjörnsdóttir
Unnur Inga Bjarnadóttir
Valgerður J. Gunnarsdóttir
Vaka Haraldsdóttir
Þorsteinn Guðmundsson
Þorsteinn Þorsteinsson
Þóra Passauer
Þóra Dal Þorsteinsdóttir
Þórey Ólafsdóttir
Þórdís Þórhallsdóttir
Þuríður Sigurðardóttir
Örn Ingvársson

Anna Gréta Sigurðardóttir
Anna Lind Pálsdóttir
Anna Lotta Michaelsdóttir
Birta Brynhildardóttir
Birta Dröfn Valsdóttir
Brynhildur Þóra Þórsdóttir
Diljá Ragnarsdóttir
Elka Ósk Hrólfssdóttir
Elva Björg Gunnarsdóttir
Fífa Jónsdóttir
Freyja Jónsdóttir
Guðný Árnadóttir
Hafdis Maria Matsdóttir
Hanna María Geirdal
Harpa Ósk Björnsdóttir
Hrefna Björg Gylfadóttir
Jara Hilmarsdóttir
Jóhanna Eir Björnsdóttir
Jóna G Kolbrúnardóttir
Kristín Anna Guðmundsdóttir
Kristín Helgadóttir
Kristín Lilja Linnet
Marta María Arnarsdóttir
Sara Líf Magnúsdóttir
Snædis Snorradóttir
Solveig Óskarsdóttir
Vera Hjördís Matsdóttir

HLJÓMSVEIT Á TÓNLEIKUM 11. & 12. FEBRÚAR 2010

1. fiðla

Guðný Guðmundsdóttir
Sif Tulinius
Andrzej Kleina
Olga Björk Ólafsdóttir
Margrét Kristjánsdóttir
Sigríður Hrafnkelsdóttir
Júlíana Elín Kjartansdóttir
Lin Wei
Zbigniew Dubik
Rósa Guðmundsdóttir
Bryndís Pálsdóttir
Martin Frewer
Hildigunnur Halldórsdóttir
Laufey Sigurðardóttir

2. fiðla

Ari Þór Vilhjálmsson
Margrét Þorsteinsdóttir
Kristján Matthíasson
Mark Reedman
Dóra Björgvinsdóttir
Pálína Árnadóttir
Christian Diethard
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Joanna Bauer
Þórdís Stross
Ólöf Þorvarðsdóttir
Roland Hartwell

Vióla

Helga Þórarinsdóttir
Þórunn Ósk Marinósdóttir
Svava Bernharðsdóttir
Guðrún Þórarinsdóttir
Þórarinn Már Baldursson
Sarah Buckley
Sesselja Halldórsdóttir
Herdís Anna Jónsdóttir
Kathryn Harrison
Eyjólfur Alfreðsson

Selló

Bryndís Halla Gylfadóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Ólöf Sesselja Óskarsdóttir
Lovísa Fjeldsted
Margrét Árnadóttir
Inga Rós Ingólfssdóttir
Bryndís Björgvinsdóttir

Bassi

Hávarður Tryggvason
Páll Hannesson
Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson

Flauta

Hallfríður Ólafsdóttir
Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau

Óbó

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthías Nardeau

Klarinett

Einar Jóhannesson
Sigurður I. Snorrason
Rúnar Óskarsson

Saxófónn

Sigurður Flosason
Haukur Gröndal

Fagott

Rúnar Vilbergsson
Hafsteinn Guðmundsson
Brjánn Ingason

Horn

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson
Þorkell Jólsson
Lilja Valdimarsdóttir

Trompet

Ásgeir Steingrímsson
Einar Jónsson
Eiríkur Örn Pálsson
Guðmundur Hafsteinnsson

Básúna

Oddur Björnsson
Sigurður Þorbergsson
Jessica Buzbee
David Bobroff, bassabásúna

Túba

Tim Buzbee

Harpa

Katie Buckley

Píanó & Celesta

Anna Guðný Guðmundsdóttir
Valgerður Andrésdóttir

Pákur

Eggert Pálsson

Slagverk

Steeff van Oosterhout
Frank Aarnink
Árni Áskelsson
Pétur Grétarsson
Kjartan Guðnason

samstarfsaðilar

LITRÓF-HAGPRENT

EXTON
LIÓS / HLJÓÐ / MYND

Sónata í A fyrir bragðlaukana

*Komdu á Skrúður áður en
þú ferð á tónleikana
og kvöldið verður ógleymanlegt.*

PIPAE • SÍA • 2017

Skrúður
bistro • restaurant • bar

Hótel Sögu / S: 525 9970 / www.skrudur.is

Þá er loksins komið að því!

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

VÍKINGUR SPILAR CHOPIN

Fim. 25.02.10 » 19:30

Fös. 26.02.10 » 19:30

- **Frédéric Chopin:** *Píanókoncert nr. 1*
- **Anton Bruckner:** *Sinfónía nr. 7*

Pietari Inkinen hljómsveitarstjóri
Víkingur Heiðar Ólafsson einleikari

Það er óþarfi að kynna Víking Heiðar Ólafsson fyrir íslenskum tónleikagestum enda hefur hann löngum spilað sig inn í hug og hjórtu landsmanna með einlægri og glæsilegri túlkun sinni. Hann leikur nú fyrri píanókoncert Chopins í fyrsta sinn á tónleikum og á eflaust eftir að snerta marga strengi í hjórtum áheyrenda með leik sínum.

Tryggðu þér miða á þessa einstöku tónleika á www.sinfonia.is eða í síma 545 2500.

*„Þar sem orðunum sleppir
tekur tónlistin við.“*

Frédéric Chopin

